

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Instituttrådet

Dato
18.03.2025

Referanse
2025/3753

Tid: Torsdag 27.03.25, kl. 09.15 – 11.00

Stad: Sydneplassen 12/13, 1. etasje – «Glassburet»

Til: Steinar Bøyum, Eivind Kolflaath, Vibeke Tellmann, Gunnar Karlsen, Julie Zahle, Hans Marius Hansteen, Tore Øgaard, Kirsten Bang, Vivian Steinsund, Ingrid Øverland, student NN

Innkalling til instituttrådsmøte 25.03.25

I Godkjenning av innkalling og sakliste

II Orienteringssaker

- Fakultetsstyresaker frå 18.03.25
- Medarbeidersamtaler for vitenskapelig ansatte – orientering om tiltak og invitasjon til lokalt tilpasset seminar
- Invitasjon til innspill vedrørende forslag til ny faglig organisering av arbeidet med publiseringskanaler i humaniora
- Håndtering av krav om norskopplæring for stipendiater og postdoktorer
- Orientering om endring av doktorgradsforskriftene
- Rapport: LES100 – nytt innføringsemne ved HF.

III Vedtakssaker

2025-05 Undervisningsplan for haustsemesteret 2025

2025-06 Forskarutdanningsmelding for 2024

Postadresse
Universitetet i Bergen
Institutt for filosofi og
førstesemesterstudium
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandlar
Steinar Thunestvedt
Telefon: 55582384
Mobil:
E-post: Steinar.Thunestvedt@uib.no

2025-07 Forskningsmelding for 2025

Steinar Thunestvedt
Administrasjonssjef

Steinar Bøyum
Instituttleiar

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Instituttrådet

Dato
20.03.2025

Referanse
2025/3753

II Orienteringssaker

Vedlagt finn ein underlag til orienteringssakene på instituttrådsmøtet den 27. mars 2025.

Steinar Thunestvedt
administrasjonssjef

Institutt og senter

Dato
19/03/2025

Referanse
2025/1776

Orientering om endringer i doktorgradsforskriftene

Universitetsstyret vedtok 13. februar endringer i universitetets tre doktorgradsforskrifter, og de endrede forskriftene trådte i kraft på samme dato. Av de tre forskrifter er det bare to som er aktuelle for Det humanistiske fakultet. (Den tredje gjelder forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid.) De to forskriftene som er aktuelle for HF er nå kunngjort på Lovdata sine hjemmesider:

- [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#)
- [Forskrift for graden doctor philosophiae \(dr.philos.\) ved Universitetet i Bergen](#)

De viktigste endringene ansees å være:

1. Det er ikke lenger et krav om at ph.d.-avtalen skal signeres av leder for grunnenhet (fra § 5-4 i de to ph.d.-forskriftene).

Fakultetets kommentar: Det er utviklet en ny avtalemal for UiB, men denne må tilpasses lokale behov ved HF, før den tas i bruk. Dersom HFs praksis med å dokumentere veiledningens fordeling mellom hovedveileder og biveileder(e) i ph.d.-avtalen skal videreføres, må avtalen fortsatt signeres av leder for grunnenheten.

Det overlates til fakultetets administrative nettverk for forskerutdanningen å vurdere om gjeldende praksis skal videreføres, eller om veiledningens fordeling kan ivaretas på annen måte. Arbeidet med en HF-tilpasset avtalemalen vil også ivaretas i dette nettverket.

2. Deler av arbeid som har blitt godkjent som besvarelse i opplæringsdelen, kan benyttes i avhandlingen eller ph.d.-resultatet i kunstnerisk utviklingsarbeid (fra § 10-3 i de to ph.d.- forskriftene).

Fakultetets kommentar: Dersom det er behov for presiseringer utover det som er gitt i forskriften, er det programstyret som eventuelt må godkjenne et forslag til utfyllende retningslinjer. Praksis ved HF ved vesentlige endringer i fakultetets ph.d.-program tilsier at en slik sak vil måtte legges frem for fakultetsstyret for endelig vedtak. Fakultetet planlegger å ta denne forskriftsendringen opp til diskusjon i programstyret på møtet som er berammet til 23. april.

3. Myndigheten til å godkjenne prøveforelesninger kan delegeres til grunnenhetene, for de fakultet som ønsker dette (fra § 15-2 i forskriften for den konvensjonelle ph.d.-utdanningen og § 13-2 i dr.philos.- forskriften).

Fakultetets kommentar: Dersom HF skal endre dagens praksis og delegere denne myndigheten til grunnenhetene, må dette først legges frem som en sak for programstyret. Fakultetet planlegger å legge frem sin vurdering for programstyret på møtet som er berammet til 23. april.

For alle endringer, se Universitetsstyrets behandling av forskriftsendringene i styresak [S 8/25](#).

Med vennlig hilsen

Julie Alver Tønsaker
studiesjef

Ole Thomassen Hjortland
prodekan

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Alle fakulteter, institutter og sentre
Universitetsmuseet

Dato
19.03.2025

Referanse
2024/12064

Håndtering av krav om norskopplæring for stipendiater og postdoktorer

Bakgrunn

Dette brevet gjelder UiBs praktiske håndtering av det nye språkkravet for stipendiater og postdoktorer. Vi viser til bredere omtale i lederhåndboken av språkkravene i ny forskrift om universiteter og høyskoler.

Kravene i forskriften er en oppfølging *Handlingsplan for norsk fagspråk i academia*. HK-dir har veiledningsansvar for språkkravene, og departementet tar sikte på å evaluere handlingsplanen i 2025.

Innhold i kravet om språknivå A2 ved ansettelse i rekrutteringsstillinger

Ved ansettelse i stilling som stipendiat og postdoktor, må den ansatte nå dokumentere ferdigheter i norsk, svensk eller dansk på nivå A2 ([lenke](#)). Dersom den ansatte ikke oppfyller kravet ved ansettelse, skal institusjonen tilby norskopplæring og den ansatte skal gjennomføre opplæring tilsvarende minst 15 studiepoeng innen utløpet av åremålsperioden.

UiB er pålagt å oppfylle kravet i forskriften, og for alle utlysninger av rekrutteringsstillinger fra og med 15.3.2025 gjelder derfor følgende:

- Treårige stipendiater som får krav om norskopplæring, får forlenget åremålsperioden med 10 uker.
- Fireårige stipendiater gjennomfører språkopplæring som del av det karrierefremmende arbeidet (pliktåret).
- Postdoktorene skal gjennomføre språkopplæringen innenfor den ordinære åremålsperioden.

Det skal etter den nye forskriften utarbeides en karriereplan som spesifiserer hvilken kompetanse stipendiaten / postdoktoren skal opparbeide seg.

Oppdaterte utlysningstekster

Kravet om norskferdigheter er omtalt slik i malene for utlysning av stillinger som stipendiat og postdoktor:

Undervisningsspråket er i hovudsak norsk. Dersom den som blir tilsett ikkje har ferdigheiter i norsk eller eit anna skandinavisk språk på nivå A2 ([lenke](#)), skal den tilsette gjennomføre opplæring tilsvarende minst 15 studiepoeng innan utløpet av åremålsperioden. UiB tilbyr norskopplæring og vil legge til rette for at språkkravet kan oppfyllest.

[Tillegg for treårige stipendiatstillinger:] Åremålsperioden vil bli forlenga med 10 veker for å gi rom for opplæringa.

Økonomiske konsekvenser

UiB legger til grunn at fakultetene kan tilpasse måltallet for stipendiater for å ivareta finansieringsbehovet for språkravet innenfor rammen av tildelingen for rekrutteringsstillinger.

Kapasitet språkkurs

Basert på forventet andel rekrutteringsstillinger med behov for norskopplæring utarbeides det nå en ny kapasitetsberegning og oppdatert finansieringsbehov for språkkursene.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Kopi

HR-avdelingen

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Institutt for fremmedspråk

Senter for vitenskapsteori

Referanse

Dato

17/03/2025

2025/3198

Invitasjon til innspill vedrørende forslag til ny faglig organisering av arbeidet med vurdering av publiseringskanaler i humaniora

Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) for humaniora har invitert HF-fakultetet til å gi innspill på forslaget til ny organisering som presenteres i vedlagte notat. Fakultetets frist for å sende innspill er 11.april. 2025. Vedlagte mandat ga NPU Nasjonalt publiseringsutvalg i humaniora (NPU-Humaniora) i oppdrag å utrede en alternativ organisering av forskningsmiljøenes deltakelse i vurdering av kanalenes kvalitet i arbeidet med publiseringsindikatoren. Vi presiserer at mandatet for oppdraget ligger fast og ønsker innspill på det konkrete forslaget som presenteres i notatet.

Innspill til fakultetets høringssvar har frist **4. april. 2025.**

Vedlegg:

1. Notat – forslag til ny organisering
2. Mandat for arbeidet med å gjennomgå faglig organisering i humaniora

Med vennlig hilsen

Ole Hjortland
prodekan

Kirsten Moen
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Til

Institutt ved alle fakultet og avdelinger ved Universitetsmuseet

Medarbeidersamtaler for vitenskapelig ansatte - orientering om tiltak og invitasjon til lokalt tilpasset seminar

Universitetsstyret har i flere år fokusert på å øke antall gjennomførte medarbeidersamtaler med vitenskapelig ansatte (sak 94/23 og 92/24). Høsten 2023 ble det utarbeidet et sett med tiltak for å øke gjennomføringsgraden. Tiltakene er nå i stor grad gjennomført, og i dette brevet orienteres det om hvor man finner dokumentasjon og tilbud om opplæring.

Dokumentasjon knyttet til medarbeidersamtaler

Dokumentasjon og støtte i planlegging, gjennomføring og oppfølging av medarbeidersamtaler omfatter

- Reviderte maler for medarbeidersamtaler
- Forslag til innkallingstekster
- Avklaringer om roller, delegasjon, medvirkningsplikt og den «norske modellen»
- e-læringskurs ([lenke](#))

Mer informasjon om dette finnes i [lederhåndbok](#) og [medarbeiderhåndbok](#).

Tilbud om lokalt tilpasset seminar

Å skape en felles forståelse for gevinstene knyttet til gode medarbeidersamtaler, samt å sikre trygghet i rollen for de som skal holde samtalen kan være viktig for å øke gjennomføringsgraden. Et tiltak i denne sammenheng er fysiske seminarer for ledere og ansatte med refleksjon og erfaringsutveksling knyttet til temaet.

Høsten 2024 har HR-avdelingen gjennomført korte seminarer med både ansatte, ledere og oppfølgingsansvarlige som en pilot. Basert på disse erfaringene tilbys det nå lokalt tilpassede seminarer (1-2 t) for å skape felles forståelse for gevinstene knyttet til gode medarbeidersamtaler.

Enheter som ønsker et slikt seminar kan ta kontakt med HR-avdelingen via denne lenken i forms: [lenke til skjema](#), og vil bli kontaktet for nærmere planlegging. For best mulig tilrettelegging og tilpasning for den enkelte enhet, kan seminarene med fordel inngå i allerede eksisterende fora.

Med vennlig hilsen

Kathrine Brosvik Thorsen
Avdelingsdirektør, HR

Kristin Miskov Nodland
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Kopi:

Fakultetsadministrasjonene
Universitetsmuseets administrasjon
Universitetets hovedverneombud

Rapport arbeidsgruppe nytt førstesemesteremne

LES100: Les og Skriv

Bakgrunn

I lys av den økonomiske utviklinga har HF hatt eit omfattande studieporteføljeprojekt dei siste åra. Tanken bak prosjektet har vore å gjere ein grundig gjennomgang av studietilbodet til fakultetet, med mål om å forenkle program- og emneporteføljen samtidig som ein styrker kvalitet og gjennomføring. Dette skal vidare resultere i eit undervisingstilbod som er i samsvar med tilgjengelege ressursar. Som følge av prosjektet er det vedteke ein ny modell for bachelorprogramma ved HF, som omfattar fellesemne, breiddekomponent og emnepakker.

Allereie før studieporteføljeprojektet vart kravet om *examen facultatum* tatt ut av studieforskrifta til UiB. Fram til no har likevel HF vidareført den gamle ex.fac.-praksisen, der studentar må ta enten Akademisk skriving eller Språkkunnskap for å oppnå ein bachelorgrad. I samband med studieporteføljeprojektet blir det no etablert eit nytt, obligatorisk innføringsemne på 10 studiepoeng i første semester for alle bachelorstudentar ved HF, som skal erstatte dei gamle ex.fac.-emna. Det nye fellesemnet skal gi ei innføring i generelle dugleikar som lesing og skriving, med særskilt merksemd på dei endra vilkåra for humaniora i den digitale tidsalderen. Ved å fornye innhaldet i dagens Akademisk skriving er håpet at studentane skal få eit solid og relevant grunnlag for vidare studium innan humanistiske fag.

Arbeidsgruppa

Som ledd i implementeringa av studieporteføljeprojektet vart det hausten 2024 oppretta ei arbeidsgruppe for utvikling av det nye fellesemnet. Arbeidsgruppa har bestått av:

- Steinar Bøyum (FOF, leiar)
- Hanne Svanholm Misje (sekretariatsfunksjon)
- Benedicte Mosby Irgens (IF)
- Christine Hamm (LLE)
- Ines Prodöhl (AHKR)
- Aline Pena Gill (studentrepresentant)
- Abigail Da Silva (studentrepresentant)
- Julia Helene Hansen (studentrepresentant)

Bestillinga til arbeidsgruppa var som følgjer: Innhaldet i førstesemester skal fornyast og det skal opprettast eit nytt fellesemne i førstesemester som er obligatorisk i alle bachelorgrader ved HF. Første undervisningssemester skal vere hausten 2025, og frist for arbeidet er 15. februar 2025. Følgjande moment må takast med i arbeidet:

- Det må utgreiast korleis Akademisk skriving kan vidareutviklast på ein måte der det tydeleg relaterer seg til tema knytt til digitale ferdigheiter og/eller kunstig intelligens på same tid som det opprettheld den viktige funksjonen dagens Akademisk skriving har knytt til lesing og skriving som grunnleggjande HF-ferdigheit.

- Utviklinga av emnet må skje i tett tilknytning til (vidareutvikling av) dei programspesifikke innføringsemna.
- Emnet må kunne handtere ein større studentmasse enn dagens Akademisk skriving.
- Avklaringar knytt til innpassing og godkjenning.

Arbeidsgruppa har hatt sju møte i perioden oktober 2024 til februar 2025. Samarbeidet har vore svært godt, og medlemene har stort sett vore samde om den overordna innretninga. To av møta i arbeidsgruppa har vore knytt til allereie eksisterande emne i første semester. Emneansvarleg for dagens Akademisk skriving, Amund Børdahl, presenterte dette emnet for arbeidsgruppa tidleg i prosessen. Deler av dagens Akademisk skriving vil vere viktige også i det nye fellesemnet og det var nyttig for arbeidsgruppa å få innsikt i korleis emnet er i dag og korleis det har utvikla seg over tid. Fagleg leiar for ex.phil., Vibeke Tellmann, presenterte innhaldet i HF-varianten av ex.phil., sidan det er viktig å sikre god samanheng og arbeidsdeling mellom dei tre emna i første semester.

Slik arbeidsgruppa har tolka bestillinga har målet primært vore å skissere innhaldet, strukturen og rammene for det nye emnet. Dette må så gjerast meir konkret i samarbeid med fagmiljø og undervisarar. Dette gjeld særleg den pedagogiske utforminga. Arbeidsgruppa skisserer hovudtrekka i undervisningsopplegget, men detaljane må overlatast til fagmiljøet. Det er fleire grunnar til dette. For det første må fagmiljøet og dei som skal undervise på emnet ha ein viss grad av sjølvstyre til å sette sitt preg på emnet. For det andre er det fagmiljøet, som har erfaring med førstesemesteremne, som best veit kvar skoen trykker og kva som er realistisk å få til. For det tredje er det ein stram tidsplan, som krev at ein arbeider langs fleire aksar parallelt. I etterkant av arbeidet til denne gruppa bør difor arbeidet takast vidare av ei lokal gruppe på FoF som skal implementere tilrådingane i denne rapporten, og av instituttleiing og fakultetsleiing som må sette saman eit undervisningslag.

Det har vore ein del av bestillinga at emnet skal gå allereie hausten 2025. I lys av tidspresset må ein tenke på det komande haustsemesteret som eit prøvesemester. På nokre punkt kjem arbeidsgruppa med ambisiøse tilrådingar, som vil krevje tid, arbeid og samarbeid for å kunne bli realisert. Det vil vere forståeleg om ikkje alle tilrådingane blir etterlevd det første semesteret. Undervisningsopplegget vil trenge tid for å finne si endelege form. Det kan derfor bli naudsynt å gjere mindre justeringar i emneomtalen fram mot hausten 2025. Undervisningsopplegget kan også måtte justerast i lys av ressursituasjonen, spesielt med tanke på tilgjengelege undervisningskrefter.

Namn

Arbeidsgruppa har hatt ein god del diskusjon om namnet på emnet. Det tok tid før me fall ned på eit forslag. Først undersøkte me namn som humanistisk/akademisk danning/handverk, i ulike konstellasjonar. Men me kom fram til at desse i liten grad var dekkande for det tiltenkte innhaldet, og heller ikkje kommuniserer klart til studentane. Som arbeidstitel nytta me "Lesing og skriving i den digitale tidsalder", som fangar godt inn kva emnet handlar om, men som også er noko for langt. Me vurderte "Lesing og skriving" som forkorting, men fall til slutt ned på det enkle og direkte "Les og skriv". Dette får godt fram det aktive ved desse grunnleggjande aktivitetane og ferdigheitene, og utgjer dessutan ein fin parallell til nettstaden Søk og Skriv,

som er eit samarbeid mellom FoF og biblioteka ved HVL, UiB og UiO. Som emnekode valde me LES100. Strengt tatt ville LOS100 vore meir korrekt som forkorting, men LES100 kling betre.

Innhald

Det overordna målet for LES100 vil vere å øve opp lese- og skriveferdigheiter, og å gi grunnlag for kritisk vurdering av kjelder og verktøy, særleg ut frå den nye teknologiske røynda. Dette speglar eit syn på lesing og skriving som fundamentale akademiske og særleg humanistiske dugleikar. Sjølv om humanistiske fag også har sine metodar, er det likevel berre ei lita overdriving å seie at lesing og skriving spelar same rolla i humaniora som kvantitative og kvalitative metodar gjer i samfunnsvitskapelege fag. At språkleg samhandling mellom menneske er avgjerande for liv, tenking og forskning, står difor i sentrum for emnet.

På eit av møta fekk arbeidsgruppa ei presentasjon av dagens førstesemesteremne, Akademisk skriving. Arbeidsgruppa er i det store og heile positive til korleis dette emnet fungerer i dag. LES100 er såleis meir ein revisjon enn ein revolusjon. Samanlikna med dagens emne foreslår likevel arbeidsgruppa nokre forandringar. Samanlikna med Akademisk skriving, må det nye emnet:

- inkludere fagleg lesing i tillegg til skriving som grunnleggjande aktivitetar og dugleikar
- tematisere bruk og misbruk av kunstig intelligens i lese- og skriveprosessen.
- drivast med større grad av samarbeid med andre førstesemesteremne.
- prioriterast høgare av institutt og fakultet.

Lesing

Ein tek det ofte for gitt, men *lesing* er ein grunnleggjande akademisk dugleik, særleg i humaniora. Samtidig viser utviklinga at ein ikkje lenger kan ta denne dugleiken for gitt. Eit nytt fellesemne i første semester må tilpassast den generasjonen som no kjem inn på universitetet. Ting tyder på at dagens nye studentar les mindre enn før, har dårlegare konsentrasjon og har mindre trening i å lese lange tekstar. Evna til lesing av faglege tekstar, dvs. sakte lesing, langvarig lesing og konsentrert lesing, slik at ein tileignar seg teksten, gjer han til sin og kjem på innsida av han, er ei evne som må øvast opp, og kontinuerleg øvast på (ein skal ikkje sjå vekk frå at dette også gjeld tilsette på universitetet).

For å forenkle litt kan me skilje mellom ei generell og ei spesifikk side ved evna til fagleg lesing.

Den generelle sida har å gjere med lesing av alle lengre tekstar. Dette gjeld i stor grad uavhengig av type og vanskegrad, men gjeld særleg tekstar av uvant type og høg vanskegrad, som nettopp gjeld mange av dei tekstane nye studentar møter på universitetet. Redusert merksemd, delvis på grunn av teknologi, gjer det aktuelt å lære studentar strategiar for å lese betre og meir. Dette kan vere lesemetodar, som aktiv lesing, notatteknikkar, stille spørsmål og identifisere nøkkelpunkt (t.d. SQ3R-og liknande). Det handlar også om å skape tid og rom for lesing. Ein kan til dømes dedikere tid i undervisinga der studentane berre skal lese («shut up and read»). Lesing og skriving heng også nært saman, og bør øvast opp saman, til dømes ved å skrive oppsummering av tekstar. Sjølv om LES100 primært skal vere eit praktisk emne, har spørsmål om lesing også ei kunnskapsside. Studentane kan med fordel introduserast for nyare forskning om minne, merksemd og

lesing.¹ Å kjenne til vilkåra for god lesing kan motivere til god lesing. Ved å kombinere desse strategiane kan me hjelpe nye studentar i gang med å utvikle betre lesevanar, auka konsentrasjon og djupare forståing av faglege tekstar. Dette vil ikkje berre støtte deira akademiske prestasjonar, men også ruste dei for vidare studiar og karriere.

Den spesifikke sida har å gjere med lesing av akademiske tekstar. Å lære seg å lese slike tekstar inneber, i tillegg til dei generelle aspekta nemnd over, kunnskap om og forståing for kva *type* tekst ein har framfor seg: sjanger, struktur, kva ein skal sjå etter osv. Som me skal kome tilbake til er denne delen fagspesifikk, og bør derfor variere frå gruppe til gruppe, fag til fag. Fag som filosofi, historie, lingvistik og litteratur har svært ulike typar tekstar, som fører med seg ulike måtar å lese på. Ein bør også legge vekt på å vise korleis lesing er integrert i forskinga innan faget til studentane, og korleis lesing og forståing av komplekse tekstar har direkte innverknad på deira faglege utvikling.

Tidlegare var også lesing eit tema på Akademisk skriving. Studentane skulle då lære fagleg skriving gjennom å lese og analysere eksisterande faglege tekstar. Dette vart endra for ein del år tilbake, slik at studentane si eiga skriving kom i fokus. I dag ligg vekt på at studentane skal skrive sjølv, med den gevinsten dette eventuelt kan gi for lesing, med mindre tid til å jobbe med etablerte fagartiklar. Arbeidsgruppa tilrår ein balanse mellom lesing og skriving i det nye emnet, og at ein legg vekt på samspelet mellom dei (å skrive ei oppsummering av eller respons på ein tekst er til dømes ei øving både på å lese og å skrive).

LES100 kan integrerast med *Humanistar Les*, dersom dette skal halde fram. Her kan ein til dømes sjå for seg forfattarbesøk på forelesing for å snakke om verdien av lesing og skriving. Alternativt kan ein invitere 1-2 profilerte HF-fagfolk kvart semester til å fortelje om kva lesing har betydd for dei, korleis dei les, kva dei les, tips og tricks osv. Dette er døme på korleis ein kan innføre studentane i ein lesekultur. Ein bør forklare kvifor lesedugleik er avgjerande for faga deira (og for seinare arbeid), men også dele personlege erfaringar og forteljingar som viser korleis lesing kan føre til fagleg og personleg vekst.

Skriving

Dette temaet ligg tettast opp til det eksisterande emnet Akademisk skriving, og derfor seier me noko mindre om det her. Arbeidsgruppa tilrår at dette blir vidareført, men i noko mindre skala for å få tid og plass til dei andre tinga. Som nemnd er arbeidsgruppa positive til korleis emnet fungerer i dag.

Emnet Akademisk skriving har i dag som mål å gi ei innføring i korleis ein skriv faglege tekstar. Emnet skal formidle forståing for den akademiske sjangeren og dei arbeidsmåtane som blir nytta i utarbeidinga av ein fagtekst. I emnet tek ein mellom opp tema som: å finne eit tema og utvikle ei problemstilling innan eit relevant fagfelt, fortrinnsvis knytt til studenten sitt eige studieprogram; å finne litteratur og anna materiale til oppgåva; kjeldekritikk; ulike skrivemåtar som refererande, analyserande og diskuterande; struktur og oppbygging av ein fagtekst; direkte og indirekte sitat, god sitatskikk og skriving av litteraturliste.

Mykje av dette kan ein halde fast på i LES100, men som me kjem tilbake til, tilrår arbeidsgruppa at ein legg noko mindre vekt på å finne litteratur, sidan deler av litteraturen vil vere gitt, og dermed noko mindre vekt

¹ Eit lettlest og godt grunnlag er Maryanne Wolf, *Reader Come Home— The Reading Brain in a Digital World* (2018).

på kjeldekritikk. Litteratur og kjeldekritikk vil også ha ein plass i det nye emnet, men meir avgrensa. Me tilrår at DIG101 blir brukt i det nye emnet som læringsaktivitet, som vil dekke noko av det same stoffet. Arbeidsgruppa foreslår også at ein går vekk frå å krevje kjennskap til prosessorientert skriveteori som læringsutbyte. Som den foreslåtte emneplanen viser vil også LES100 ha øving i akademisk skriving som ein sentral komponent, men fokuserer i større grad på samspelet mellom lesing og skriving, og mellom skriving og digitale verktøy.

Kunstig intelligens

LES100 skal sjå lesing og skriving i lys av vår digitale tidsalder. Ulike digitale teknologiar gjennomsyrrer dei fleste deler av liva våre, men det er liten tvil om at særleg kunstig intelligens lagar ei ny røynd for høgare utdanning og academia. Store språkmodellar som til dømes ChatGPT skapar utfordringar for humaniora og utdanning, men nettopp derfor bør kunstig intelligens tematiserast og drøftast i eit emne som dette.

Utfordringane er velkjende. Studentar kan bruke KI-verktøy på ein måte som gjer det vanskeleg å oppdage fusk. Etablerte plagiatskontrollsystem, og sannsynlegvis undervisarar også, slit med å avsløre dette anna enn i dei mest opplagte tilfella. Om ein blir avhengig av KI for å produsere tekstar, vil dette også hemme utviklinga av kritisk tenking og analytiske evner. Studentane kan bli freista til å stole på maskingenererte svar heller enn å utvikle eigne refleksjonar og resonnement. Mange humanistiske fag legg dessutan vekt på sjølvstende, kreativitet og personleg uttrykk, noko ei automatisering av skriveprosessen vil hemme. Til sist kan KI skape tekstar med feilaktig eller irrelevant informasjon, til dømes fiktive kjelder. For å møte slike utfordringar, er det sjølvstendig viktig at høgare utdanning utviklar reglar og retningslinjer som fremjar ansvarleg bruk av KI, men det er også viktig å gjere bruk av KI til tema i sjølve undervisinga, særleg i eit emne som handlar om skriving. Dette inkluderer å lære studentane om fordelane og ulempene med KI, reflektere saman med dei om grensene for bruk av KI, og vise dei verdien av å skrive sjølv heller enn å la maskiner generere tekst for dei.

Trass i utfordringane kan studentar bruke KI som eit verktøy for å hjelpe dei med å skrive tekstar på fleire måtar. KI kan gi studentar idear til oppgåver eller prosjekt. Ved å få forslag og inspirasjon frå KI, kan studentar overvinne skrivesperre og kome i gang med skrivinga. KI kan også hjelpe til med å strukturere tekstar og organisere innhaldet på ein logisk og samanhengande måte. Vidare kan KI bidra med å forbetre språk, enten det er variasjon i språkbruk eller ordinær korrekturlesing. Nokre KI-verktøy kan også hjelpe ein med å finne relevante akademiske artiklar og kjelder, og å oppsummere lange tekstar eller artiklar, slik at ein raskt kan få oversikt over hovudpoenga. Men KI skal vere ei støtte, ikkje ei erstatning for eigen innsats og kreativitet. Klipp og lim frå KI undergrev læringsprosessen og fører til manglande forståing av emnet og manglande utvikling av skrivefugeleik. Ved å lære studentane god bruk av KI, kan ein også redusere risikoen for dårleg bruk av KI. Men når verktøya først er der, er det fåfengt å insistere på ingen bruk (særleg når dei blir tilbudde gratis av UiB).

Arbeidsgruppa tilrår også at spørsmål om plagiat og fusk blir sentrale tema i LES100. Studentane melder om stort behov for meir og betre informasjon om dette, sidan dei ofte er redde for å gjere feil. Med den teknologiske utviklinga er desse spørsmåla blitt meir komplekse, og kan ikkje lenger berre vere ein «side constraint» i form av eit sett reglar. Kva som utgjer fusk, og kvar grensene går for fusk, må sjølv tematiserast i eit emne som dette. Målet er å arbeide for at studentane bruker KI på ein fruktbar måte som støtter

læringsprosessen deira utan å undergrave den akademiske integriteten. Dette vil hjelpe dei med å utvikle ei kritisk forståing for kva ein kan bruke KI til, kva ein ikkje bør bruke det til og kva det ikkje er lov å bruke det til

Korleis ein skal gjere dette meir konkret, må utarbeidast av fagmiljø, men her er nokre døme:

- Gi ei generell innføring til kunstig intelligens, og til ulike typar tilgjengelege KI-verktøy.
- Gi konkrete døme bruk av KI i akademisk arbeid: idéutvikling, strukturering av tekstar, grammatikk- og stavekontroll, og hjelp med å finne akademiske kjelder.
- Diskutere korleis KI-verktøyet påverkar arbeidet og skrivinga.
- Gje døme på forfalsking av kjelder, og diskutere dei etiske aspekta ved å bruke KI.
- Analysere teksteksemplar generert av KI, til dømes for å identifisere overflatiske svar.
- Reflektere over bruken av verktøya og vurdere kva som er nyttig og kva som ikkje er det.
- Inkludere oppgåver der studentane må klargjere korleis dei har brukt KI i arbeidet sitt.

Undervisingsopplegg

LES100 skal primært vere praktisk retta og har som mål å lære studentane å lese faglege tekstar, skrive faglege tekstar, og bruke kunstig intelligens (KI) på ein fornuftig måte. Det handlar ikkje om å lære om desse tinga teoretisk, men om å praktisere dei. Forslag til emneomtale er lagt ved (vedlegg 1).

Gitt at emnets mål er praktisk orientert, gir ei undervisningsform som forelesingar mindre mening. Forelesingar vil derfor berre nyttast i moderat grad, for å samanfatte fellesstoff, samle trådar og gje oversikt. Vekta ligg på å bruke meir tid på praktiske øvingar og aktive læringsformer. Strukturen vil ikkje vere presentasjon av stoff i forelesing først, stoff som så blir gjentatt og forklart i seminarida. Snarare skal ein gjere og øve i seminarida, for så å samle trådane i forelesing. Seminara vil vere kjernen i emnet og blir organisert etter fag eller faggrupper (dette kjem me tilbake til). Her vil det ikkje vere mini-forelesingar, men praktiske øvingar: lese- og skriveøvingar, søk og bruk av KI. Til dømes kan ein gjere skriveøvingar der studentane samanliknar eigne samandrag med AI-genererte samandrag, noko som gir innsikt i korleis ein kan bruke og kritisk vurdere KI.

Sidan dette primært er eit praktisk emne, vil det ikkje vere felles litteratur forstått som pensumlitteratur. I staden vil ein nytte eksempeltekstar til bruk i lese- og skriveøvingar. Desse tekstane bør veljast ut av dei respektive fagmiljøa og skal tene som gode eksempel på faglege tekstar innanfor det aktuelle feltet. I tillegg vil studentane få trening i litteratursøk ved å finne noko relevant tillegglitteratur sjølve, som kan brukast i eksamensessayet. Det er viktig å merke seg at det kan ta tid å utvikle litteraturlister for kvar enkelt fag eller faggruppe. Denne delen av kurset kan derfor trenge meir utviklingstid og vil kanskje ikkje vere på plass til første semester.

I det noverande emnet er det omfattande rettleiing på tekstar i form av grupperettleiing på første utkast og individuell rettleiing på andre utkast. Sjølv om dette har mange pedagogiske fordelar, har det også ulemper. Tradisjonell individuell rettleiing er ressurskrevjande, medan grupperettleiing krev mykje logistikk og blir ofte oppfatta negativt av studentane, som kan ha vanskar med å vite kva dei skal sjå etter og dermed får lite ut

av det. Arbeidsgruppa tilrår at ein fokuserer på tilbakemelding på fleire deloppgåver undervegs i kurset, heller enn å bruke omfattande ressursar på individuell rettleiing. Ressursane som blir spart ved å gå vekk frå individuell rettleiing, kan i staden nyttast til fleire mindre oppgåver og innleveringar med tilbakemelding, enten online eller i seminartida. Oppgåver og innleveringar vil då bli integrert i seminarundervisninga, ikkje ulikt tilnærminga i "Godt Forberedt" på ex.phil. Slik vil studentane få meir kontinuerleg tilbakemelding.

Arbeidsgruppa tilrår eksamensessay som vurderingsform, men altså oppdelt i fleire mindre innleveringar gjennom semesteret (sjå vedlagte forslag til undervisningsopplegg). Desse inneheld svar på oppgåver som førebur skrivninga av eller utgjer delar av semesteroppgåva på rundt 3000 ord. Semesteroppgåva vil slik bli broten ned i ulike delar som vil bli brukt i sluttvurderinga. I staden for at ein leverer ulike fasar av teksten (skisse, førsteutkast og andreutkast) leverer ein utkast på ulike deler av teksten undervegs.

Det er fordeler og ulemper med å gi studentane oppgitte oppgåvetekstar. Ein fordel er at mindre tid går med til famling, sidan dei har ei klar retning å følgje. Dette kan også inkludere litteraturlister som hjelper dei i gang. På den andre sida kan det vere ei ulempe at studentane ikkje får trening i å utvikle eigne spørsmål, og det kan vere vanskelegare for dei å finne tema dei verkeleg interesserer seg for. Å utvikle oppgåvesett i samarbeid med fagmiljø kan gi meir relevante og målretta oppgåver, men er også tidkrevjande. Omvendt er det fordelar og ulemper ved at studentane får velje tema for oppgåva sjølve. Fordelen er at dei får øving i å formulere problemstillingar og søkje etter litteratur. Ulempa er at det går med mykje tid, spesielt i eit kort semester der studentane er ferske. På ex.phil. har ein gått i retning av å styre meir, med seks alternative oppgåver å velje mellom, og fleire i arbeidsgruppa har betre erfaring med å styre studentane i val av tema. Studentane i arbeidsgruppa meiner at sjølv om det er kjekt å få velje tema sjølve, kan det for mange bli overveldande med for mange val, særleg sidan dette gjerne er første gongen dei skriv ein akademisk tekst.

Arbeidsgruppa tilrår derfor ein hybridmodell: Bruke felles litteratur i seminargruppene knytt til faget for å innsnevre og fokusere; utvikle problemstillingar ut frå denne litteraturen, og avgrense søkeaktivitet ved å for eksempel finne to ekstra tekstar. På denne måten slepp studentane å starte heilt i det blå, men får likevel sette sitt eige preg på oppgåva. Vekta ligg på øving i lesing og skrivning, medan søk etter litteratur blir ein meir avgrensa del. Det er krevjande for førsteårsstudentar å finne all forskingslitteratur sjølve. Når det gjeld leseknikkar, bør studentane få tilgang til akademiske tekstar på førehand utan å måtte leite etter dei.

Arbeidsgruppa tilrår også samarbeid mellom LES100 og DIGI101, som Universitetsbiblioteket er ansvarleg for i samarbeid med FoF. Undervisninga i DIGI101 er strukturert som eit digitalt nettkurs der studenten går gjennom modulane i eige tempo. Kurset tar 3-4 timar å gjennomføre. Målet med emnet er å gi studentane verktøy til å navigere kritisk i ei verd av påstandar og argument som dei møter i ulike medium. Ein lærer grep for å finne og vurdere informasjon og kjelder, og å bruke dette i oppgåveskriving i samsvar med akademisk praksis. I tillegg blir studentane kjende med korleis dei kan forhalde seg til KI-verktøy som ChatGPT. Som DIGI-styringsgruppa har bestemt, kan ein ikkje legge inn DIGI101 som obligatorisk arbeidskrav, men ein kan byggje læringsaktivitetar rundt det i LES100, slik at det i praksis blir sterkt tilrådd at studentane tar det.

Ein kan kople LES100 til mentorordninga. Frå komande studieår det vere mentorordning ikkje berre første semester, men også andre semester. I arbeidet med den nye ordninga har det vore ytra ønske om ei sterkare fagleg tilknytning. Tanken er at ei mentorordning med ein fagleg komponent vil opplevast som meir relevant for studentane, noko som kan føre til at fleire nyttar seg av tilbodet, og at dette igjen kan ha positive følgjer

for gjennomføring. Til dømes har det vore foreslått at nokre av møta i mentorgruppene vert brukt til lese- og skriveverkstad. Dette kan vere eit lågterskeltilbod der studentane kan møte opp og arbeide med studia sine. Dette høver fint med det nye fellesemnet, og her kan ein sjå føre seg samarbeid. Mentorar kan også bidra i forelesingar og seminar ved å dele eigne lese- og skriveerfaringar, samt kva strategiar dei har nytta for å lykkast. Samtidig er ikkje alle studentane nødvendigvis med i mentorordninga, så koplinga mellom denne ordninga og LES100 kan ikkje vere altfor tett.

Når det gjeld undervisingsopplegg, må mykje av det som er presentert her sjåast som overordna rammer og forslag. Undervisingsopplegget må utviklast meir konkret og detaljert av fagmiljøet, som både må få eigarskap til emnet og som har erfaring med førstesemesterstudier til å vite kvar skoen trykker. Forslag til meir detaljerte undervisingsopplegg er lagt ved (vedlegg 2 og 3).

Fagtilknytting

Eit vanleg ankepunkt mot dagens ex.fac.-emne er at dei i for liten grad er knytt til faga. Kvifor er det viktig at vi tar dette emnet, spør gjerne studentane—mange vil i gang med det studieprogrammet dei skal gå på. Dels kan nok dette skuldast manglande kunnskap om innhaldet i og relevansen av emna, noko som viser til tydinga av å informere grundig om grunngjevinga, men det kan også sjåast på som uttrykk for manglande fagtilknytting. Arbeidsgruppa tilrår derfor å knyte det nye fellesemnet tettare til programfaga.

I dag er akademisk skrivning knytt til faga på to måtar:

- inndeling i grupper etter fag og fagmiljø, så langt det lar seg gjere.
- valfrie oppgåver, der ein blir oppmoda om å velje oppgåvetema knytt til faget sitt.

Dette bør vidareførast, men også styrkast:

- undervisarar bør ha bakgrunn frå same fag/faggruppe som studentane
- litteraturen bør vere frå og veljast i samråd med fagmiljø.
- tettare samarbeid med 100-emne (og ex.phil.)

Også i dag er studentane delt inn etter fag/faggrupper, og dette bør styrkast. Større fag kan vere i eigne grupper, medan mindre fag må grupperast etter nærskyldte studieprogram. Framfor å blande faggrupper kan ein heller ha noko fleksibilitet med talet på studentar pr. gruppe.

Inndeling etter fag/faggrupper har både ei sosial og ei fagleg side. Me veit ein del om semestermottak og kva nye studentar treng i den perioden, og for mange val er ikkje lurt. Kullkjensla går raskt i oppløysing med mange fag og stor valfridom, og ein må arbeide for å motverke dette. Studentane gir også uttrykk for at det er bra å bli plassert der ein høyrer heime i starten. Ein kan vanskeleg etablere eit fellesskap med 500 medstudentar—meir realistisk er det å etablere fellesskap i mindre grupper. Fagleg sett kan inndeling etter fag gi høve til å fange opp faglege forskjellar i lesing og skrivning (stil, struktur, sitatskikk, bruk av teori og metode osv.). Tekstane dei les, vil vere relative til fagbakgrunn og dette føreset inndeling etter fag. Det føreset også samarbeid med fagmiljøa for å utarbeide litteraturlister, gjerne i relasjon til innføringsemna.

Arbeidsgruppa vil framheve tydinga av samarbeid mellom dei ulike førstesemesteremna. Dette gjeld særleg mellom LES100 og innføringsemna. Dette må vere ei gjensidig forplikting, og ansvaret kviler på begge partar for å knyte dei nærare saman. Det bør vere ein naturleg del av emneansvaret og undervisningsoppgåvene for undervisarar både på det nye fellesemnet og på innføringsemna å sørge for slikt samarbeid. Dette har ei fagleg side i form av val av litteratur og oppgåvetema, og ei praktisk side i form av samkøying av innleveringar og progresjon. Ein kan også sjå for seg andre former for samarbeid. Emneansvarlege for korresponderande 100-emne kan til dømes delta på første seminar, og snakke om sambandet mellom fellesemnet og innføringsemnet.

Det er også behov for samarbeid med ex.phil. Arbeidsgruppa foreslår derfor at det blir oppretta eit førstesemesterråd og eit førstesemesterforum på HF, med basis i FoF. Eit førstesemesterråd bør involvere fagleg koordinator for det nye emnet, leiar og koordinator for ex.phil., samt representantar for institutta. Ein bør også ha ei årleg samling om våren, eit førstesemesterforum, både for å sjå bakover (evaluering) og å sjå framover (planlegging), der emneansvarlege for innføringsemna også er med. Denne arbeidsgruppa kan også ha ei rolle i dette— om ønskjeleg. Håpet er at det kan gi eit meir heilskapleg førstesemester for studentane om ein snakkar meir saman på tvers.

Godkjenning / innpassing

Det vil vere fullt fagleg overlapp mellom *EXFAC00AS – Akademisk skrivning* og LES100. Dette vil seie at studentar ikkje kan få studiepoengutteljing for begge emna. Arbeidsgruppa foreslår elles å halde på dagens praksis på HF når det gjeld godkjenning og/eller innpassing av emne som kan erstatte LES100. LES100 vil vere eit obligatorisk emne i alle bachelorgrader ved HF, men studentar som til dømes har tatt anten *EXFAC00AS – Akademisk skrivning* eller *EXFAC00SK – Språkkunnskap* tidlegare kan få godkjent dette som erstatning for LES100. Det same gjeld studentar som har ex.fac. eller innføringsemne frå andre fakultet ved UiB eller andre universitet og høgskular.

Undervisningspersonell

FoF har om lag tre stillingar knytt til Akademisk skrivning no, men to avgangar tilsvarande 65% vil ifølgje vedtatt bemanningsplan ikkje bli erstatta. Det er venta at dei som no er tilsett ved Akademisk skrivning vil kunne undervise ved det nye emnet. Ein kjem likevel ikkje unna at det nye fellesemnet vil krevje meir ressursar enn dagens Akademisk skrivning, gitt at alle nye bachelorstudentar skal ta dette i framtida. Dersom det ikkje skal gjerast nyttilsetjingar, må undervisinga i stor grad utførast av eksisterande fagfolk frå dei ulike institutta ved HF, eller/og av midlertidig arbeidskraft.

Med undervisningsopplegget som er skissert her vil LES100 krevje mellom 120 og 150 timar pr. seminargruppe, avhengig av talet på innleveringar og type tilbagemelding. Dette er noko mindre enn på Akademisk skrivning, men noko meir enn på dagens andre ex.fac.-emne, Språkkunnskap. Målt i *timebruk* skal ressursbruken på det nye fellesemnet derfor ikkje vere større enn på dagens to ex.fac.-emne til saman, om enn det kan bli noko meir i ein overgangsperiode, med tanke på omfattande utviklingsarbeid. Målt i *kostnader* er reknestykket

meir komplisert, sidan dette kjem an på kva undervisingskrefter ein skal bruke. Arbeidsgruppa kjem her med tilrådingar, men dette må drøftast vidare mellom institutt- og fakultetsleiing.

Etter arbeidsgruppa si oppfatning bør LES100 styrke tilkoplinga til faga som studentane skal studere også gjennom bruken av undervisingsressursar. Ideelt sett bør dette skje ved at institutta stiller med lærarkrefter. Primært bør ein på universitetet i større grad bruke sine beste undervisarar tidleg i studieløpet, sidan det dreier seg om studentanes første møte med universitetet, og fråfallet i byrjinga no er høgt. At det er gode og erfarne fagfolk som står for undervisinga er viktig ikkje minst for motivasjonen til nye studentar, om enn det sjølvstøtt fordrar at fagfolka sjølve er motiverte for å undervise begynnarstudentar.

Eit emne for alle nye bachelorstudentar ved fakultetet, vil vere ein omfattande operasjon. Dersom ein tek omsyn til møtt-tal dei siste åra, kan ein gjere rekning med rundt 500 studentar, forhåpentlegvis fleire (sjå vedlegg 4). Med 20-25 studentar pr. gruppe, vil dette seie 20-25 seminargrupper. Til dømes vil det bety 2 grupper med studentar frå digital kultur, 3 grupper med historiestudentar, 1-2 grupper med engelskstudentar og 1-2 grupper med studentar frå europeiske språk (tysk, fransk, spansk og italiensk). Dette utgjer eit stort administrativt maskineri, og medfører behov for relativt enkle og straumlinjeforma prosessar. Sjølv om ein kan sjå for seg å dele undervisinga opp slik at det er fleire undervisarar inne på kvar seminargruppe, kan dette fort bli for mykje logistikk til at det blir administrativt handterleg.

Dersom det ikkje er mogleg å få institutta til å stille med undervisingskrefter, bør ein likevel arbeide for at undervisarane har fagbakgrunn frå dei ulike faga. Dette kan skje på to måtar, enten ved at ein tilset nye eller at ein i stor grad kviler på midlertidig arbeidskraft. Dersom det siste, må ein uansett sørge for god opplæring, og lage rutinar og strukturar for kontakt med faga for å sikre samarbeid mellom LES100 og fagmiljøa. Som eit minimum bør det vere kontakt mellom seminarleiar og emneansvarlege for dei korresponderande 100-emna.

Vegen vidare

Når hundrevis av studentar skal ta eit heilt nytt emne allereie komande semester, blir tida knapp. Som nemnd krev dette at ein arbeider langs fleire aksar i løpet av våren 2025. Følgjande prosessar vil gå parallelt i tida som kjem:

- Rapport og emneomtale skal drøftast i studiestyret og eventuelt andre grupper.
- Det skal opprettast ei lokalt lag på FoF som implementerer tilrådingane i denne rapporten.
- Emnet skal presenterast for fagmiljøa, særleg dei som er involverte i førstesemesterstudier. Dette blir også første møte i eit slags førstesemesterforum.
- Instituttleiing og fakultetsleiing må drøfte undervisingsressursar.
- Dei ulike institutta og fagmiljøa må involverast der undervisingsopplegget krev det, mellom anna i utforming av litteraturlister.

Vedlegg 1: Emneomtale

Kategori	Tekst
Emnekode	LES100
Namn på emnet, nynorsk	Les og skriv
Namn på emnet, bokmål	Les og skriv
Namn på emnet, engelsk	Read and Write
Studiepoeng, omfang	10
Studienivå (studiesyklus)	Bachelor
Fulltid/deltid	Fulltid
Undervisningsspråk	Norsk
Undervisningssemester	Haut og vår
Undervisningsstad	Bergen
Mål og innhald	Emnet har som mål å gje studentar innføring i sentrale akademiske aktivitetar innan humaniora. Gjennom emnet skal studentar øve opp lese- og skriveferdigheiter lys av ny teknologi, særleg kunstig intelligens. Emnet er delt inn i tre hovudtema: Fagleg lesing Evna til å lese og forstå akademiske tekstar må øvast opp. I emnet vil studentane lære om å lese, og lære seg arbeidsmetodar for aktiv lesing av akademiske tekstar. For å lære seg å lese slike tekstar treng studentar kunnskap om ulike typar tekst og forståing for korleis dette kan prege måten ein les på. Akademisk skriving Lesing er tett knytt saman med skriving, og emnet skal gi ei innføring i korleis ein skriv akademiske tekstar. Emnet skal lære studentane arbeidsmåtar ein nyttar i utarbeiding av ein fagtekst. Dette inkluderer å finne relevant litteratur, å utarbeide gode spørsmål som utgangspunkt for fagtekst, å strukturere teksten på ein formålstenleg måte og å lære å skrive refererande, analyserande og diskuterande. Lesing, skriving og kunstig intelligens Emnet skal sjå på lesing og skriving i lys av vår digitale tidsalder. Studentar vil få ei innføring i KI-verktøy som er relevante for akademisk arbeid. Emnet skal lære studentar om fordelane og ulempene ved bruk av KI, og gjere dei i stand til å ta gode og reflekterte val i ansvarleg bruk av KI som eit læringsverktøy, samt sjå verdien av å skrive sjølv.
Læringsutbytte	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbytte: Kunnskap Studenten skal • ha kunnskap om vilkåra for konsentrert lesing

Learning Outcomes	• vere kjende med tekstar frå eige fagfelt og vite om skilnaden på fagtekstar og andre sjangrar • vere kjende med prinsippa for ulike skrivemåtar i den akademiske sjangeren • kjenne til ulike KI-verktøy og kva dei kan brukast til
	Ferdigheiter Studenten • kan lese fagtekstar konsentrert og utforskande • kan forstå og vurdere faglege tekstar frå eige fagfelt og kjenne til likskapar og skilnader mellom desse og tekster frå andre sjangrar • kan anvende ulike skrivemåtar, til dømes refererande, oppsummerande og drøftande skrivemåtar • kan nytte metodar for kjeldesøk og kritisk vurdere kjelder • kan bruke KI på ein formålstenleg og forsvarleg måte i studiesamanheng
	Generell kompetanse Studenten skal • kunne skrive klart og tydeleg • kunne lese fagtekstar aktivt og konsentrert • kunne utvikle, revidere og ferdigstille ein fagleg tekst som tilfredsstillar krava i den akademiske sjangeren • vere trygg i bruken av KI og kunne reflektere rundt forsvarleg og uforsvarleg bruk
Krav til forkunnskapar	Ingen
Studiepoengreduksjon	Det er fullt fagleg overlapp (10 studiepoeng) med emnet EXFAC00AS – Akademisk skriving.
Krav til studierett	Emnet er ope for studentar med studierett på Det humanistiske fakultet, og for studentar på bachelorprogrammet i musikkvitskap og integrert masterprogram i musikkterapi. Det er avgrensa plass på emnet, og nye bachelorstudentar ved Det humanistiske fakultet (og studieprogramma frå KMD nemnd over) blir prioriterte, deretter studentar på årsstudium ved Det humanistiske fakultet.
Arbeids- og undervisningsformer	Det blir brukt arbeids- og undervisningsformer som legg til rette for studentaktivitet. Undervisninga omfattar førelesingar og seminarundervisning i mindre grupper, kombinert med tekstrespons frå undervisar og medstudentar. Mykje av undervisninga er praktisk retta, og studentar skal øve opp ferdigheiter i lesing og skriving i seminara.
Obligatorisk undervisningsaktivitet	Det er obligatorisk oppmøte på seminarundervisninga i emnet. Det er obligatorisk å levere inn tre korte oppgåver på rundt 500 ord kvar. Dei obligatoriske innleveringane utgjer delar av semesteroppgåva som skal leverast mot slutten av semesteret. Godkjente obligatoriske aktivitetar er gyldig i undervisningssemesteret, og semesteret etter.

Vurderingsformer	I emnet nyttar ein følgjande vurderingsformer: • Semesteroppgåve på 3000 ord ± 10%, ikkje inkludert referanseliste.
Hjelpemiddel til eksamen	Ikkje relevant.
Karakterskala	I emnet nyttar ein karakterskala A-F, der F er stryk.
Vurderingssemester	Haut og vår
Litteraturliste	Litteraturlista vil vere klar innan 01.07. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.
Emneevaluering	Emnet blir evaluert i tråd med UiB sitt kvalitetssikringssystem.
Programansvarleg	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der.
Administrativt ansvarleg	Det humanistiske fakultet v/ Institutt for filosofi og førstesemesterstudium har det administrative ansvaret for emnet.
Kontaktinformasjon	Studierettleiar kan kontaktast her: exphil@uib.no

VEDLEGG 2. Eksempel undervisingsopplegg I.

I de ulike gruppene lærer studentene det de trenger for å få skrevet en god oppgave. Det viktigste ved oppgaven er ikke hva studentene finner ut om et emne, men hvordan de blir kjent med hva andre har sagt om det, og hvordan de kan uttrykke det de selv mener og tenker.

- 1) Studentene leser et knippe tekster. Her legges det vekt på refleksjon over hvordan lesekvaliteten kan bli styrket. Fellespensum (for hver enkelt gruppe) er på ca. 300 vekta sider, som emneansvarlig i samråd med de involverte fagmiljøene fastlegger. Obligatorisk innlevering består i å velge ut en av tekstene, forklare hvorfor de syntes den var verdt å jobbe med, og presentere den (på maks en side).
- 2) Studentene lærer å utvikle en problemstilling – å finne frem til et godt spørsmål til tekstene. Her er det mye gruppearbeid og diskusjon. Faglærer gir tips om gode spørsmål. Studentene leverer et kort refleksjonsnotat etter diskusjonen, og skriver ned spørsmål til det de er opptatt av.
- 3) Studentene blir kjent med biblioteket som hovedressurs for faglitteratur. De må bruke tid til å finne frem til et knippe relevante sekundærtekster. Her er det svært viktig at de vurderer kilder. De lager seg en pensumliste over 300 sider, for å kunne jobbe med oppgaven. Pensumlisten må leveres. Her kan vi jobbe tett sammen med biblioteket.
- 4) Studentene jobber så med sekundærmaterialet og gir en kommentar til det. De presenterer gjerne en av sekundærtekstene på en side.
- 5) Det er viktig at studentene selv skriver om primærmaterialet – de må skrive enkle setninger, utvikler sin egen stemme i forhold til det. Først etterpå henter de inn det andre skriver og går i dialog med sekundærlitteraturen.
- 6) Et utkast av oppgaven deles i studentgruppen, og sendes etterpå til faglærer.
- 7) Endelig oppgave settes sammen med bakgrunn i de delene som så langt har blitt øvd opp: 1) Lese og presentere materialet, 2) Utvikle spørsmål til materialet (finne egen posisjon, formulere den), 3) Finne og vurdere sekundærlitteratur og 4) svare på spørsmålet og skrive en kommentar/argumentasjon.

Arbeidsformer: Studentene veksler mellom individuelt arbeid, arbeid i grupper uten lærer og arbeid i grupper med seminarleder.

Den siste delen av kurset går til å få en-to oversiktsforelesninger om typiske trekk ved ulike humaniorafag, der det spesifikk ved de enkelte fagene blir presenter og diskutert.

VEDLEGG 3. Eksempel undervisingsopplegg II.

1 felles forelesning helt i start med orientering om opplegg og inndeling i mindre grupper etter fag.

2 eller 3 (?) sykluser med seminarer der det øves på:

- Lesing, inkludert hvordan bruke/ikke bruke KI-verktøy
- Søking, inkludert hvordan bruke/ikke bruke KI-verktøy
- Skrivning, inkludert hvordan bruke/ikke bruke KI-verktøy

Hver syklus avsluttes med en fellesforelesning der trådene samles.

Tilbakemelding på innlevert arbeid heller enn veiledning.

Ett obligatorisk arbeidskrav som leveres etter hver syklusdel, dvs:

Lesing:

Skrive om hvordan man opplevde å lese teksten, basert på spørsmål av typen Hva var krevende? Hva var interessant/nytt for deg? Hva er hovedpoenget/-innsikten i teksten? Hvordan kontekstualiseres tematikken? Hvordan brukte du KI-verktøy i arbeidet?

Søking:

Skrive et ryddig, velskrevet referat fra søkeaktivitetene man har utført, inkludert hvordan man brukte KI-verktøy.

Skriving:

Skrive et fyldig sammendrag av tekstene man har lest og se dem i sammenheng e.l.? Ta med hvordan man brukte KI-verktøy i prosessen.

Med to sykluser betyr dette 6 innleveringer (med tre betyr det 9, som er mye). Man kan f.eks. kreve alle tre ledd i minst én av syklusene for å kunne ta eksamen?

VEDLEGG 4. Møtt-tal 2022-2024.

Fakultet	Opptaksstudieprogram	2022	2023	2024
HF	Total	577	519	474
	Arabisk	16	12	
	Arkeologi	56	46	50
	Digital kultur	63	53	51
	Engelsk, bachelor	43	42	27
	Filosofi	37	30	35
	Fransk, bachelor	8	5	7
	Historie, bachelor	83	81	57
	Italiensk	9	8	7
	Japansk	36	47	40
	Kinesisk	15	17	15
	Kjønnsstudier	24	12	8
	Klassisk filologi	5	3	7
	Kulturvitenskap	22	14	13
	Kunsthistorie, bachelor	31	25	21
	Litteraturvitenskap	40	36	42
	Nordisk språk og litteratur	5	12	12
	Norrøn filologi	3	3	4
	Norsk som andrespråk, bachelor	4	5	4
	Religionsvitenskap, bachelor	9	6	10
	Retorikk	13		
	Russisk	9	18	10
	Spansk språk og latinamerikansk litteratur	12	11	16
	Språkvitenskap	17	13	18
	Teatervitenskap	14	15	17
	Tysk, bachelor	3	5	3

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Instituttrådet

Dato
21.03.2025

Referanse
2025/3753

2025-05 Undervisningstilbud haustsemesteret 2025

Dokument:

- Undervisningsoppsett for haustsemesteret 2025

Saksforelegg:

Undervisningstilbudet for hausten er utforma i eit skjæringspunkt mellom ei lang rad med vanskelege utfordringar av ulikt slag. For det første spelar Universitetet (og Humanistisk fakultet) sin vanskelege økonomiske situasjon direkte inn på dei rammene vi har til rådvelde på undervisningssida (bl. a. i form av kraftig redusert driftsbudsjett). For det andre opplever vi både usikkerheit og press av ulikt slag frå fleire kantar når det gjeld omfang, innretning og kostnadsnivå på Examen philosophicum. For det tredje skal vi fase inn det nye innføringskurset «LES100» allereie i haust, i ein situasjon der rammevilkåra slett ikkje er på plass. For det fjerde har det oppstått ein del «ubalansar» i dei tilsette sine undervisningsrekneskapar som også medfører ein del ekstra vanskar i planlegginga. Endeleg nemner vi at vi i haustsemesteret 2025 har eit rekordhøgt tal på tilsette som er i forskingspermisjon.

I sum har dette gjort at det har vore uvanleg krevjande å utforme eit undervisningstilbud for haustsemesteret som er innanfor dei økonomiske og personalmessige rammene, slik desse synes å vere i mars 2025.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet sluttar seg til forslag om undervisningstilbud for haustsemesteret 2025.

Steinar Bøyum
Instituttleder

Steinar Thunestvedt
administrasjonssjef

UNDERVISNINGSPLAN FOR HAUSTSEMESTERET 2025

Filosofistudiene

Den nye studieplanen for bachelorstudiene i filosofi begynner å gjere seg gjeldande også i undervisningsplanlegging, og i haust er bl .a. kurset i «Praktisk filosofi» ute av planen og erstatta med det nyutvikla kurset FIL130 Moral og det gode liv.

I skrivande stund er ein ikkje heilt i mål med detaljane i undervisningsplanen, men ikkje verre enn at han kan «sjøsetjast».

UNDERVISNINGSOPPSETT FILOSOFISTUDIENE - HAUST 2025				
Emnekode(r)	Type aktivitet	Hvor mange av denne aktiviteten skal dere ha i løpet av semesteret?	Skal aktiviteten være felles for flere emnekoder?	Hvem skal undervise? Om flere lærere, i hvilke uketall skal de enkelte undervise?
DIDAFIL1	Seminar	8		Vibeke Tellmann
DIDAHUM1	Seminargruppe 1	7		Hans Marius Hansteen
DIDAHUM1	Forelesninger	1		Hans Marius Hansteen
FIL107	Forelesninger	10		Richard Sørli
FIL121	Seminargruppe 2	10		Franz Knappik
FIL121	Seminargruppe 1	10		NN
FIL121	Forelesninger	10		NN
FIL125	Seminargruppe 2	10		André Eliassen
FIL125	Seminargruppe 1	10		André Eliassen
FIL125	Forelesninger	10		Claus Huitfeldt
FIL128	Forelesninger	10	FIL228, FIL328	Espen Gamlund
FIL129	Forelesninger	10		Carola von Villiez
FIL130	Seminargruppe 3	10		Stefan Riedener (engelsk)
FIL130	Seminargruppe 2	10		NN
FIL130	Seminargruppe 1	10		NN
FIL130	Forelesninger	10		Stefan Riedener (engelsk)
FIL217	Forelesninger	10	FIL317	Kevin Cahill
FIL245	Forelesninger	10	FIL345	Lukas Skiba
FIL246	Forelesninger	10	FIL346	Franz Knappik
FIL252	Seminar	4		Torfinn Huvenes
FIL321	Seminar	5		Torfinn Huvenes
FIL322	Seminar	5		Torfinn Huvenes
FIL331	Seminar	13		Lukas Skiba
RET208	Forelesninger	10		Amund Børdahl

Eit viktig siktemål med planen har vore å nytte noko mindre Exphil-personell enn det som har vore vanleg dei siste åra, og det har ein i nokon grad lukkast med.

Timebruken i haustsemesteret 2025 vil ligge godt innanfor rammene vi rår over., i sum reknar vi med ein timebruk på ca. 3 200 timar (ekskludert ekstern sensur). Av dette blir ca. 400 timar henta frå tilsette ved Examen philosophicum (tilsvarande ca. 290 000 kroner).

Examen philosophicum

I skrivande stund reknar vi med å tilby 74 kurseiningar i haustsemesteret. Saman med dei 41 kursa i vårsemesteret blir det 115 på årsbasis. Vi har lenge visst at haustsemesteret 2025 blir uvanleg vanskeleg å dimensjonere, i hovudsak p.g.a. at svært mange tilsette er i forskningspermisjon dette semesteret.

Vi er framleis eit godt stykke frå å ha full dekning for alle 74 kursa, men situasjonen ser noko lysare ut enn vi trudde for nokre veker sidan. Vi har budsjett for å hyre inn vikarlærarar til 9-11 kurseiningar i haustsemesteret, men sjølv når vi legg dette til grunn manglar vi lærarar for 5-7 kurseiningar.

LES100

Det nye kurset som skal erstatte Akademisk skriving er framleis under planlegging, men rammene er no tilstrekkeleg klare til at personalsituasjonen kan få si avklaring.

Dei siste dagane har også omfanget av emnet (inkludert talet på kurseiningar) blitt noko meir klart, og det synes no som om vi skal tilby 9-11 kurseiningar i haust. Når det gjeld personalbruken på dette emnet er det framleis ein klar intensjon at faglærarane skal hentast frå dei ulike institutta, men oppstarten blir eit unnatak i så måte. Vi reknar no med at dei aller fleste kursa må dekkast av innhyrt personell.

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Instituttråd

Dato
21.03.2025

Referanse
2025/3753

III 2025-06 Forskarutdanningsmelding for 2024

Dokument:

- «Bestilling – Ph.d-utdanningsmeldingen 2024
- «Ph.d-utdanningsmelding – Institutt for filosofi og førstesemesterstudier 2024»

Saksforelegg:

Ph.d.-utdanningsmeldinga for 2024 vitner om at FoF si forskarutdanning i all hovudsak fungerer etter dei intensjonane og målsetjinga som ligg til grunn.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet sluttar seg til her framlagte utkast til ph.d-utdanningsmelding for 2024.

Steinar Bøyum
instituttleder

Steinar Thunestvedt
administrasjonssjef

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Senter for vitenskapsteori
Institutt for fremmedspråk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Bestilling - Ph.d.-utdanningsmeldingen 2024

Som del av arbeidet med fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, ber fakultetet om at det utarbeides egne meldinger for grunnenhetene.

Vi ber om at følgende punkter tas med i meldingen:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårs målet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved grunnenheten. Forhold som kan omtales:
 - graden av nyskapende forskning
 - hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
- Grunnenhetens systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Forhold som bør omtales:
 - oppfølging av fremdriftsrapporter
 - midtveisevaluering
 - sluttseminar/mesterklasse
 - gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingssamtaler
 - kvalitetssikring av opplæringsdelen, herunder emneevaluering og tildeling av studiepoeng i den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen
 - veilederopplæring
- Kommentarer til rapporten fra den periodiske evalueringen av HF's ph.d.-program som ble gjennomført i høst, og innspill til oppfølging.

Grunnenhetenes frist for innlevering settes til 7. mars 2025.

Videre saksgang:

7. mars: Frist for innsending av instituttenes meldinger
4. april: Fakultetets melding sendes på sirkulasjon til programstyret
11. april: Programstyrets frist for tilbakemelding

30. april: HF-fakultetets ph.d.-utdanningsmelding for 2024 leveres med forbehold om endelig godkjenning i Fakultetsstyret
6. mai: Meldingen legges frem for Fakultetsstyret til godkjenning

Med vennlig hilsen

Ole Thomasen Hjortland

prodekan

Julie Alver Tønsaker

seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Vedlegg

- 1 Bestillings fra FIA - Ph.d.-utdanningsmeldingen 2024
- 2 Evalueringsrapport ph.d.-utdanningen HF UiB.pdf

Ph.d.-utdanningsmelding — Institutt for filosofi og førstesemesterstudier 2024

Ph.d.-utdanningsmeldingen til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har tatt utgangspunkt i bestillingen fra fakultetet av 22.12.2024 (2024/15447). Oppfølging av ph.d.- utdanningsmeldingen for 2023 omtales underveis, der det er relevant.

Nøkkeltall

Ved utgangen av 2024 hadde instituttet 7 kandidater i ph.d.-programmet, ingen nye i løpet av 2024. Én av stipendiatene deltar i NFR-finansierte prosjekt. Vi hadde to disputaser i 2024. Én av disse var annengangs innlevering etter tidligere underkjenning eller frafall. Vi hadde én kandidat som ikke leverte innen sluttdatoen i 2024, men denne leverer våren 2025.

Ph.d.-utdanningen på instituttet fungerer svært godt. Selv om det er en viss variasjon blant stipendiatene, er det ingen spesielle problemer med gjennomstrømming, underkjenning og frafall blant stipendiatene på FoF. Tradisjonelt har de fleste stipendiatene levert på tilnærmet normert tid, og vi har omtrent ikke hatt underkjenninger i ph.d.-programmet. Vi mottok imidlertid en dr. philos.-avhandling i 2023, som ble underkjent i 2024.

Kandidatenes bidrag til forskning ved grunnenheten

Våre kandidater inngår alle i forskergrupper. Dette er av betydning for instituttets forskningsaktivitet sett under ett. At ph.d.-kandidatene er aktive medlemmer i forskningsgrupper, er en sentral del både av forskningssatsingen til instituttet generelt, og av våre prioriteringer for ph.d.-utdanningen spesielt.

Vektleggingen av faglig miljø viser seg også i de strategiske vurderingene som instituttet gjør ved rekruttering. I den nye instituttstrategien heter det at instituttet skal «arbeide for å rekruttere kandidater av høy kvalitet, med prosjekter som passer inn i instituttets forskningsgrupper» og «innlemme alle stipendiater og postdoktorer i aktive forskningsmiljø og gi dem tilgang til internasjonale nettverk.» Det er med andre ord instituttet sin strategi at stipendiatstillinger enten blir utlyst på prosjekt eller skal passe inn i en av de aktive, etablerte forskningsgruppene på instituttet. De gangene det har vært problem med progresjonen til kandidater på programmet, har det gjerne vært når de ikke er godt nok innlemmet i aktive grupper. Det bør vurderes om man over tid i større grad bør følge opp denne siden ved forskningsgruppenes aktiviteter gjennom mer rutinepreget (men ikke for ressurskrevende) rapportering fra forskningsgruppelederne.

Aktiv deltagelse i forskningsgrupper er likevel viktig ikke bare for ph.d.-kandidatene selv, men også for forskningsgruppene, siden flere av kandidatene også leverer viktige forskningsbidrag, med publikasjoner i nivå 2-tidsskrift og forskningsopphold på prestisjetunge internasjonale universitet.

Instituttet arbeider med å følge opp kandidatene med karriererådgiving, siden de fleste av dem ønsker å fortsette med forskning, men møter et svært hardt arbeidsmarked når de er ferdige. Dette er noe vi nevnte også i fjorårets ph.d.-utdanningsmelding, og det er nå en naturlig del av ph.d.-seminaret på instituttet. Vi

har også arrangert en "karrieredag" for ph.d.-kandidatene våre. Dette er også nedfelt i den nye strategien til instituttet, hvor det står at instituttet skal «innrette ph.d.-utdanningen slik at den forbereder kandidatene til tiden etter doktorgrad, blant annet med kurs og veiledning i karriereplanlegging». Vi vektlegger også betydningen av at ph.d.-kandidatene er aktive medlemmer av instituttets faglige aktiviteter, ikke bare sin egen forskningsgruppe.

Instituttets systematiske kvalitetsarbeid

Midtveisevalueringer og sluttseminar blir utført i tråd med fakultetets retningslinjer, med bruk av interne eller eksterne fagekspertter som kommentatorer. Midtveisevalueringene er entydig innrettet mot å avdekke utfordringer i ph.d.-kandidatens progresjon og i så fall finne praktiske løsninger som er gode med tanke på ph.d.-kandidatens videre løp og levering. Dette skal gjøres på en måte som sikrer at både løsninger, ansvarsfordeling og tidsfrister er avklart før møtet er over, og at disse formelt godkjennes i referatet i etterkant. I ph.d.-opplegget slik det nå fungerer, er midtveisevalueringene et svært viktig tiltak for å sikre gode ph.d.-løp. Instituttet gjennomfører også sluttseminarer for de fleste av kandidatene. Også dette tiltaket har mer eller mindre funnet sin form, og fungerer godt som en nyttig sjekk og perspektiv utenfra i ph.d.-kandidatenes innsjutt for de som velger å benytte seg av tilbudet. Selv om sluttseminaret formelt sett er et tilbud, er dette noe vi ønsker at alle skal benytte seg av, og de aller fleste gjør det.

Oppfølging av fremdriftsrapportene følger en rutine der instituttleder og ph.d.-koordinator (forskningsleder) sammen går gjennom rapportene fra ph.d.-studenter og fra deres hovedveiledere, blir enige om hvilke kandidater som bør følges opp også fra ledelsen, og i så fall hvordan. Eventuelle oppfølginger kan ta form av en omforent oppdatert fremdriftsplan fasilitert av ledelsen, eller medarbeidersamtale. Tidligere har alle stipendiatene hatt medarbeidersamtale med instituttleder årlig, men i 2024 ble dette for første gang delegert til forskningskoordinator. Instituttet vurderer dette som svært vellykket, men ved behov vil medarbeidersamtaler også gjennomføres med instituttleder. Instituttet praktiserer også systematiske oppstartssamtaler.

Ingen av kandidatene er med i ordinære forskerskoler, men noen av dem deltar i *The European Ph.D. Network in Philosophy*, som FoF organiserer sammen med seks internasjonale universiteter.

Et tiltak som også bør nevnes i denne forbindelse, er instituttets ph.d.-seminar. Dette er et forum kun for ph.d.-kandidatene, arrangert av ph.d.-koordinator, der hvert møte er viet til diskusjon av et utkast fra en av ph.d.-kandidatene. Utkastet er normalt fra avhandlingsarbeidet. Alle har lest teksten på forhånd, en medkandidat har påtatt seg oppgaven å tjene som førstekommentator, og ph.d.-koordinator sørger for å inkludere en runde rundt bordet slik at alle får presentert minst ett poeng. Ph.d.-seminaret fungerer som en samlende faktor i et opplegg der de fleste slike aktiviteter ellers er sentrert rundt forskningsgruppene. Blant fordelene er at ph.d.-kandidatene får et innblikk i hverandres forskningsfelt og samtidig får en anledning til å bli kjent med hverandre. Et slikt ph.d.-seminar er selvsagt ikke ment å erstatte mer spesialiserte fora, fordi den faglige spesialiseringen i filosofi gjør at kandidater med prosjekter innen forskjellige filosofiske underdisipliner som regel ikke kan tilføre mye nytt av rent faglig art. Men nettopp derfor tjener ph.d.-

seminaret til å bevisstgjøre kandidatene om utfordringer som angår formidling på tvers av spesialisering – klarhet, argumentasjon, språklig stil, valg som angår presentasjon av bakgrunn osv.

Veilederne for stipendiatene har i varierende grad gjennomført veilederopplæring. Instituttet vil berømme fakultetet for veilederforumet. Instituttets strategi sier at instituttet skal «sørge for at alle stipendiater veiledes av aktive og solide forskere som støtter opp om deres karriereutvikling», og dette vil være sentralt også i årene som kommer. Samtidig har instituttet få doktorgradskandidater, og dermed er det også få av instituttets forskere som er involvert i doktorgradsveiledning.

Instituttet har lest rapporten fra den periodiske evalueringen av HF's ph.d.-program med interesse. Det er en god rapport, med mye som både fakultet og institutt kan ta med seg videre. Vi har to kommentarer til de foreslåtte tiltakene. Vi er enige i at man bør "legge til rette for at alle ph.d.-stipendiater med karrierefremmende arbeid får tilbud om en opplæring i universitetspedagogikk", men vi er mer usikre på om denne opplæringen bør legges inn "som en obligatorisk del av det karrierefremmede arbeidet", særlig dersom man også må legge norskopplæring inn i denne delen. Det virker mer rimelig å legge det inn som en frivillig del i den "kandidatspesifikke opplæringsdelen". Vi er videre enige i at det kan være hensiktsmessig å legge inn et statusmøte seks måneder før stipendets avslutning, men mener at dette med fordel kan slås sammen med sluttseminar, der det er naturlig, for å unngå for mange møtepunkter. Vi stiller oss også bak forslaget om å gjøre sluttseminaret obligatorisk.

Steinar Bøyum

Instituttleder

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Instituttrådet

Dato
21.03.2025

Referanse
2025/3753

III 2025-07 Forskningsmelding for 2025

Dokument:

- «Forskningsmelding ved HF 2025»
- «Forskningsmelding – Institutt for filosofi og førstesemesterstudier 2025»

Saksforelegg:

Forskningsmeldingane frå institutta ved har eit noko anna siktemål enn dei «gamle» forskningsmeldingane. Meldinagene skal no vere korte og framoverskuande og fokusere på *forskningsstrategiske mål* og tiltak og aktivitetar som er gjort for å fremje *innovasjon og formidling* ved einingane.

Meldinga skal tene som skriftleg grunnlag til dialogmøta med einingane.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet sluttar seg til utkastet til forskningsmelding for FoF.

Steinar Bøyum
Instituttleder

Steinar Thunestvedt
administrasjonssjef

Institutt for fremmedspråk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Senter for vitenskapsteori

Forskningsmelding ved HF 2025

I fakultetets handlingsplan for UiB FRAM er det vedtatt å utrede bruk av forskningsmelding. Utforming av forskningsmelding ble drøftet i FFU-møtet 20.02.24. Formålet med forskningsmelding er i hovedsak å ha et skriftlig grunnlag til dialogmøtene med enhetene og for å sikre det lokale arbeidet med oppfølging av enhetenes og fakultetets strategi. Meldingene vil også være grunnlag for en erfaringsdeling i FFU vårsemesteret 2025.

Forskningsmelding fra enhetene innføres i denne omgang som en pilot. Forskningsmeldingene skal være på maks 2 sider, være framoverskuende og besvares med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. Hvilke tiltak og aktiviteter er gjennomført eller planlegges for å fremme forskningsstrategiske mål ved enheten? Langsiktige planer for ERC, SFF og nasjonal forskningsinfrastruktur (dersom relevant) bør nevnes spesielt.
2. Hvilke tiltak og aktiviteter er gjennomført eller planlegges for å fremme innovasjon og formidling ved enheten?

Frist for innsending er onsdag 19. mars.

Forskningsmeldingene sendes fakultetet i Elements på saksnummer 2025/872.

Med vennlig hilsen

Ole Hjortland
prodekan for forskning og formidling

Kirsten Moen
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

This document has been electronically validated and therefore has no handwritten signatures.

Forskningsmelding – Institutt for filosofi og førstesemesterstudier 2025

Forskningsmelding til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har tatt utgangspunkt i bestillingen fra fakultetet av 16.01.2025 (2025/872).

Nøkkeltall

Den relevante "bunnlinjen" for forskningen på instituttet er publikasjoner. Her vil det være naturlige variasjoner fra år til år, ikke minst siden det kan ta lang tid fra ferdigstilling til publisering. Over tid har instituttet hatt en stor økning i antallet publikasjonspoeng. I perioden 2019-2023 var gjennomsnittet 66 publiseringspoeng pr. år, mens det i perioden 2014-2018 var 39 poeng. De endelige tallene for 2024 er ikke helt klare, men ser ut til å bli rundt 60 poeng, som altså er i tråd med publiseringsnivået de siste fem år. Instituttet har gjort flere svært sterke rekrutteringer de siste årene, både på postdoktor- og førsteamanuensisnivå, som kan gi håp om økning i publiseringspoeng i årene fremover. En av våre nytilsatte, Stefan Riedener, fikk for eksempel Meltzerprisen for Yngre Forskere. Til gjengjeld har undervisningspresset økt betydelig på grunn av økonomiske utfordringer, noe som kan slå uheldig ut på publisering over tid.

Forskningsstrategiske mål og aktiviteter

Instituttets strategi 2023-2030 inkluderer blant annet følgende forskningsstrategiske mål:

- Instituttet skal bygge opp miljø på internasjonalt nivå som kan konkurrere om SFF-status og ERC-tildelinger.
- Instituttet skal stimulere til økt eksterntfinansiering ved frikjøp og tildeling av undervisning, samt forvente at alle forskningsgrupper er aktive i søknadsskriving.
- Instituttet skal utarbeide mandat for forskningsgruppeledere.

Et viktig tiltak for å fremme disse forskningsstrategiske målene ved FoF var gjennomføringen av en samling med tema «tydelig forskningsledelse» 26.-27. november 2024. Samlingen ble gjennomført med støtte fra HF-FRAM og organisert av instituttleder og forskningskoordinator. På samlingen deltok lederne for forskningsgruppene ved instituttet og forskere ved instituttet som er spesielt aktive i forbindelse med søknader om eksterne forskningsmidler. Samlingen ble brukt for å diskutere hvordan forskningsgruppene fungerer, og hvilken rolle forskningsgruppelederne bør ha. Det ble lagt spesiell vekt på forskningsgruppenes planer for søknader om eksterntfinansiering, med fokus på NFR og ERC. Dette var også i tråd med HF-fakultetets strategi for 2023-2030 som framhever at vi skal «videreutvikle aktive forskergrupper som bidrar til forskningssamarbeid og prosjektutvikling» og «øke forskningsaktiviteten gjennom internasjonale samarbeid og flere tilslag på konkurransearenaer, særlig EUs programmer.»

Tidligere var det yngre forskere og eksterne forskere som stod for en stor del av søknadsaktiviteten ved instituttet. Instituttet har derfor lagt ned betydelig innsats for å få flere av de sterke og etablerte forskerne til å søke. Dette er nå i ferd med å lykkes. Flere fast ansatte forskere har levert søknader i det siste, og instituttet har en ambisiøs plan for søknadsaktiviteten de neste årene. Professor Sorin Bangu gikk for eksempel videre til andre vurderingsrunde for «ERC Advanced Grant» i november 2024.

I denne sammenhengen har såkornmidler og støtte til pilotprosjekter vært viktig. I 2024 mottok flere ansatte ved instituttet midler til å utvikle prosjektsøknader. To professorer mottok SPIRE-midler, og én professor og tre førsteamanuenser mottok også midler fra Humaniorastrategien, fordelt på to prosjekter. Dette har allerede resultert i én innsendt søknad til NFRs tematiske utlysning, og det forventes å resultere i ytterligere tre søknader til NFR og én søknad til ERC i løpet av 2025. Instituttet stiller seg spesielt positivt til at SPIRE-midler kan brukes til frikjøp og anser dette for å være et godt og effektivt tiltak for å stimulere til søknader om eksternfinansiering.

Innovasjon og formidling

Instituttets strategi 2023-2030 inkluderer blant annet følgende mål knyttet til formidling:

- Instituttet skal opprettholde vår posisjon som nasjonalt ledende i formidling av filosofi.
- Instituttet skal synliggjøre og berømme fremstående bidrag til forskning og formidling.

Det første punktet må sies å være oppfylt. Det er flere sentrale forskere ved instituttet som er svært aktive med tanke på formidling, spesielt Espen Gamlund og Lars Svendsen. og FoF er sannsynligvis det filosofimiljøet i Norge som er mest profilert i mediene..

Med tanke på innovasjon, arbeider Professor Michael Baumgartner og hans forskningsgruppe med å utvikle programvare for å kunne analysere data med tanke på å identifisere årsakssammenhenger. De utforsker mulighetene av å integrere kunstig intelligens i dette arbeidet. Wittgensteinarkivet har også planer om å gjøre bruk av kunstig intelligens i tilgjengeliggjøringen av Wittgensteins etterlatte skrifter.